

ZMATENĀ V TRADICĀCH

ĀšterĀ½, 18 prosinec 2012

"A budu moct vyprávět fakt věštiny holky, mamí?" "No budeš, ale Velikonoce jsou až za půl roku," nechápala jsem synovu umanutost pomlázkou a kraslicemi na začátku zimy. Až když mi připomněl, že se přeci buď učit ty koledy, a že jsem to já sama tvrdila, došlo mi, že moje vysvětlování českých lidových tradic má jisté nedostatky...

Mám tradice ráda. Vždycky jsem se zuby nehty snažila alespoň ty základní dodržovat, a to i v době, kdy jsem opačné straně Země koule. Tehdy jsme s kamarádkou v půli prosince v téměř čístečném horku zapálily svíčky "Neseem vám novinky..." a zarputile matlaly vanilkové rohlíčky. Od té doby, co mám děti, je moje potřeba udržování tradic ještě větší. Začali jsme, jak jinak než Vánoci. Společně jsme pekli cukroví a já po většinu adventní věnce z vlastnoručně natrhaného chvojí a červených šípů. Protože jsme šli na malém městě komerční i členství a klíny do hlavy v podobě reklam "Ježíšek by koupil toato" nás pokojně míjely a my jejich masážně vnímali jen tak okrajově. Na čtýrý den jsem pak stírala slzy dojetí pod živým smrčkem ozdobeným sušenými kolečky pomeranče, když mimino ožalovalo balící papír.

A pak jsme odletěli do Mongolska. Pobyt za hranicemi nám v těchto tradicích nadával tak trochu zmatek a vyzkoušel nás ze schopností improvizace. První překvapení jsem začala přímým pokusů upéct linecké kroužky plně marmeládou. Vzala jsem mongolskou mouku, máslo a cukr, český recept a vyrobila...drcený beton. Metodou pokus-omyl, jsem pak musela předit věštiny oblíbené recepty podle mongolských surovin. Ale co naplat, cukroví prostě nechutnalo tak, jako doma...

Další zklamání mě čekalo po zjištění, že věštiny jehličnaté stromy v okolí Ulánbátaru jsou buď opadané modřínové nebo borovice s první větvi ve výš metrů nebo suchá torza. Čekaly nás první vánoční svátky bez jediné zelené chvojký a první čtýrý den se stromkem z PVC. Víím, je to ekologické, ale na druhou stranu ozdobit takový plastický smrček hořivými svíčkami, to vypadá na stoprocentně úspěšný pokus hodný pyru. Takže jsme koupili na první elektrická svíčka. Blikala modře, ažlutě a červeně a kluci povykovali nadšením. Požár jsme přesto málem neunikli, protože polystyrenový adventní věnec obalený pytlou stůčkami hořivě úplně stejně době jako ten obalený chvojíím.

Co chybělo úplně, byla vánoční atmosféra. Na ulicích jsme sice míjeli ozdobené vánoční stromky, ale vzhledem k tomu, že prostě tenhle svátek není Mongolům vlastní, byly to mnohdy spíše takové futuristické pokusy. Obrovského Santa Klause, kterému místo rukou ouhaly až do dubna z rukávů jen dráty, už nepočítám věbec. Také nikde nebyl k sehnání balící papír, skořicové trdelníky ani svačené víno. Poprvé bylo vytvoření toho krásného vánočního tajemna a radostného očekávání doprovázejícího Ježíškovo narození jen a jen na nás. Nevím, jestli se nám to podařilo dokonale, ale Ježíšek nakonec přiletěl. Dětské oči zářivě, stromček barevně blikal, cukroví vonělo, kapr s a vánočka se mi mimoděk povedla.

Po oslavách Silvestra, 1. ledna, musely v našem tradičním programu také nastat změny. Nechtěli jsme na rodinnou procházku do lesa, protože ve čístečném mrazu by nám po půlhodině odpadl nos, ale oběhl jsme si několikrát ově, posvátanou hromadu kamení, nechali tam dobrým duchům nějakou tu sladkost na zub a poprosili je o příděl v dalších měsících. I naši kluci už chápali, že to se prostě musí a ochotně se pro zástupci mongolského spirituála o bonbony. Teď má ale napadá, že letos nám takhle naše nová tradice bude chybět a nezbyvá, než rychle najít nějakou českou alternativu.

V Mongolsku nám také přibyl Tsagan Sar neboli mongolský Nový rok. Ten se slavil nepravidelně, kolem února. Našim přátelům nás vždy pozvali do nějaké rodiny, my navlékli děti do mongolského národního kroje, dělu, a chtěli jsme vzdát čest stámu rodu. Nechali jsme se líbnout na líce a poté si sedli kolem stolu a bavili bůdzy (knedlíky plněné mletým masem). Pokud ten stál v jurtě uprostřed stepi, mohli jsme si v přestávkách mezi jídlem jako bonus venku pohladit pobíhající novorozená jeháta. Já navíc úplně doufala, že nikdo nenapadne počítat nějakou plátku studeného skopového tuku odězaného zpod ocasu celé ovce, trávící uprostřed slavnostní tabule. Protože odmítnutí by bylo proti mongolskému bontonu. Následky přijetí a snázení by byly zřejmě pro jakémukoliv bontonu...

A pak jsme se znovu přestavovali. Čekají nás další zmatky v tradicích, další změny a improvizace jedno je jisté. Nezáleží na tom, kde slavíte, ani jestli věštiny odpovídá vašim jistotám, začítým a léty prováženým rituálům. Nejdříve je, že slavíte spolu a že se máte rádi. Tolik klíčové. A navíc, jistotu mám. Vánoční balící papír se v číně sehnat dá. MARKÉTA HRDOŠKOVÁ